

3.8 INTRANSITIIVILAUSEET

3.8.1. MERKITYS

Intransitiivilauseet kuvaavat erilaisia muutoksia, joihin osallistuu yleensä vain yksi osallistuja. Intransitiivilause muodostuu intransitiiviverbin ympärille. Intransitiiviverbejä ovat kaikki ne verbit, joiden kanssa ei tule objektia. Niitä on paljon ja erilaisia.

Intransitiiviverbin tunnistaa parhaiten siitä, että sen kanssa ei tule objektia vaan sen sijaan sen kanssa käytetään usein muita täydennyksiä: paikka, aika, kenelle sekä erilaiset rektiot.

3.8.2 RAKENNE

Intransitiivilauseen rakenne on:

Subjekti + intransitiiviverbi + adverbiaali (eli aika, paikka, tapa tms. yleensä paikallissijassa)

Esimerkkejä:

- *Asun Tampereella.* (asua + missä?)
- *Tykkään kahvista.* (tykätä + mistä?)
- *Kaikki osallistuivat kirjoituskurssille.* (osallistua + mihin?)
- *Lapsi osaa kiivetä puuhun.* (kiivetä + mihin?)
- *Olen ihastunut sinuun.* (ihastua + mihin?)
- *Aion tanssia koko illan.* (aika)
- *Istumme puistossa.* (paikka)
- *Lapset rauhoittuivat television avulla.* (tapa)
- *Linnut lentävät taivaalla.* (paikka)
- *Kaupat sijaitsevat kaupungin keskustassa.* (paikka)
- *Ahdistun joskus öisin.* (aika)

3.8.3 SIJAVAIHTELU INTRANSITIIVILAUSEESSA

Intransitiivilauseessa ainoa jäsen, jonka sijamuoto voi vaihdella, on subjekti eli tekijä. Monissa intransitiivilauseissa subjektin sijaan vaikuttaa epämääräisyys. Yleisesti voidaan sanoa, että intransitiivilauseessa subjekti on aina nominatiivissa, mutta poikkeuksia on.

1) Subjekti on aina nominatiivissa. Vaikka subjekti olisi jaollinen, se on silti yleensä nominatiivissa.

Intransitiivilauseissa, joissa verbi ilmaisee yksityiskohtaista tietoa subjektista: **Ikkunat** tärisivät.

Intransitiivilauseissa, joissa verbi ilmaisee emootiota: **Lapset** ilahtuivat kovasti.

Intransitiivilauseissa, joissa verbillä on rektio: **Koirat** kyllästyivät leikkiin.

2) Subjekti on partitiivissa, jos se on jaollinen ja epämääräinen. Tällöin partitiivi on neutraali vaihtoehto ja viittaa vain laatuun.

Intransitiivilauseissa, joissa verbi ilmaisee isoa liikettä: *Kaduilla tanssii ihmisiä. Polulla kulkee muurahaisia. Satamaan saapuu suuria laivoja. Taivaalla lentää lintuja.*

Intransitiivilauseissa, joissa verbi ilmaisee erilaista olemisen tapaa tai sijaintia: *Puistossa istuu kesästä nauttivia ihmisiä. Lattialla makaa kissoja. Puita kasvaa pellon reunassa.*

Intransitiivilauseissa, joissa verbi ilmaisee olemista, olemisen alkamista ja loppumista: *Useita ihmisiä on kuollut onnettomuudessa. Sieniä nousee sateella. Kirjastosta on kadonnut useita kirjoja.*

Jotkut lauseet voidaan myös kääntää ympäri, jolloin ne voidaan muuttaa definiittisiksi:

Muurahaiset kulkevat polulla. Kissat makaavat lattialla.

3) Subjekti on partitiivissa, jos lause on kielteinen.

Intransitiivilauseissa, joissa on eksistentiaalinen verbi (vain pieni joukko kaikkein vahvimmin eksistentiaalisia verbejä):

Ei löytynyt lompakkoa.

Taivaalla ei näy kuuta.

Ei tapahtunut rikosta.

Opiskelijoista ei muodostunut ryhmää.

Radiosta ei kuulu ääntä.

Tämä intransitiivilauseiden subjektin kysymys on sellainen, että siitä ei ole olemassa kovin varmoja tietoja. Suomalaisten keskuudessa on jonkin verran vaihtelua siinä, milloin partitiivisubjektia pidetään sopivana ja milloin ei. Asiaa täytyisi tutkia enemmän, jotta voitaisiin antaa tarkempia ohjeita. Näillä ohjeilla pääset kuitenkin itse kirjoittamaan hyviä lauseita, ja ne tilanteet, joihin nämä ohjeet eivät anna selkeää vastausta, ovat todennäköisesti niitä, joissa osa suomalaisista laittaisi partitiivin mutta osa ei. Siten myös sinä saat valita.